

LAGAN

Bilimkurgu

YASİN GÜL

ERCAN ERGÜR

HÜSEYİN ESEN

GİZEM GEÇGİL

EFE ELMASTAŞ

MUZAFFER ŞEN

LAURİE LİPTON

ZÜLFİKAR YAMAÇ

EMRECAN DOĞAN

ALİ OKAN PANDAR

GÖKÇE MEHMET AY

RUHŞEN DOĞAN NAR

MEHMET FATİH BALKI

KAPAK

İSMAİL İNCEOĞLU

seven.teenth

BASIM YERİ

İZMİR

2020

 lagarifanzin@gmail.com

SİMÜLASYON EVRENİNDE DÜNYALAR YARATMAK: SANAT VE BİLİMKURGU

*“Hakikat ortada bir hakikat bulunmadığını gizlemeye çalıştığı için -simülakrın hakikati gizleme şansı yoktur. Simülakr, hakikat demektir.”**

Bizlere sunulan bu simülasyonda sıkışmış olmamız dışında aslında pek bir problemimiz yok. Simüle edilen ve içi boşaltılmış kavramlarla donatılmış bizler, zevk için yakılan köylülerden başka bir şey değiliz.

Jean Baudrillard’ın uzun yıllarını verdiği bu simülasyon kavramı daha sonra simülasyon kuramına dönüşmüştür. Batıdan başlayan ve aslında dünyayı kapsayan bu kurama göre batı uygarlıkları koydukları hedeflere ulaşmıştı fakat elde ettikleri bu maddesel zenginlik toplulukları yönetmekte yeterli olmadıklarını görmüşlerdir. Girdikleri bu kısır döngü içinde simgesel yani ideolojik, politik, felsefi ve kültürel düzeyde rol modellik anlamını yitirmiştir. İşte tüm bu yitirmişliğin üstünü kapatmak için bir illüzyon yani simülasyon evreni yaratılmıştır.

“Simülasyon evreninde toplumsal yoktur, toplumsal-ötesi yani bir ‘kitle’ vardır. Kitle, toplumsalın içi boş ve kendinden geçmiş, anlamını yitirmiş biçimidir. Simülasyon evreninde politika yoktur, politika-ötesi vardır, yani politikanın anlamsızlaşmış, içi boş ve kendinden geçmiş biçimi vardır. Simülasyon evreninde kültürel yoktur kültürel-ötesi vardır, yani kültürel olanın anlamsız, içi boş ve kendinden geçmiş biçimi vardır.” (Adanır,S16)

Adanır’ın yaptığı çıkarımlarda en çok dikkatimi çeken nokta “kitle” kavramı. Bilimkurgu dünyalarına bakıldığında özellikle distopya türünde oluşturulmak istenilen sözde toplum sadece bir kitledir. Yönetilebilir ve dilediğin zaman yok edilebilir olması en büyük özellikleri çünkü kendi simüle ettikleri kavramları tüketmek durumundalar. Aslında biraz daha detaylı bakıldığında burjuva ve proleter düzenden farklı bir yanı yoktur.

Bilimkurgu dünyalarında tek tip insan fikrinin çok fazla kullanıldığını sık sık görebilirsiniz. Kendi içlerinde ince farklılıkları olsa da proletaryadan dışarı çıkamazlar. Yaratılan bu distopyalar günümüz bilimkurgu edebiyatında bir alt tür olarak nitelendirilmeye çalışılan sosyal bilimkurgu örnekleri olarak gösterilebilir. Her ne kadar başlıca bir tür olarak tanımlanmasa da 20. ve 21. yüzyılda sayısız sosyal bilimkurgu eseri kaleme alınmış, bazıları sinemaya da uyarlanmıştır. George Orwell’in 1984’ü, Aldous Huxley’in Cesur Yeni Dünya’sı, Ray Bradbury’nin Fahrenheit 451’i gibi distopik eserler sosyal bilimkurgu olarak tanımlanabilir. Saydığım bu eserler döneminde birçok yasaklamalara maruz kalmıştır.

Bilimkurgunun neredeyse bütün büyük üstatları sosyal bilimkurgu üzerine bir şeyler karalamıştır. Isaac Asimov, Stanislav Lem, Philip K. Dick gibi yazarların birçok eserinde sosyolojik ve felsefi tartışmalar bulunur. Ursula K. Le Guin'in kaleme aldığı Mülksüzler adlı eseri bu türün başyapıtlarından sayılabilir. 1997 yılında çıkan Garth Nix tarafından kaleme alınan Shade's Children kitabı çıktığı tarihte ciddi tartışmalara sebep olmuş ve yasaklanmıştır. Kitabın kısa özeti şu cümle ile yapılabilir: *"Eğer şanslıysanız, ertesi gün savaşmak için yaşarsınız."*

Çoğu zaman farkındalığımızı kaybettiğimiz bu simülasyon evreninde kurtuluş bir kırılmadan geçer. Kitapların yakıldığı bir evrende kitapları okuyacak ve kurguyu kırarak bir Guy Montag** olmadığı sürece mahkûmiyet devam edecektir. Yerli bilimkurgu yazarlarından Ş. Yüksel Yılmaz'ın bir söyleşisinde kulağıma çaldığı bir cümle ile devam edeyim: *"Birilerinin ütopyası bir başkasının distopyasıdır."*

Burjuva kavramına bir süre daha ele alacak olursak, ki milyonlarca kez ele alındığını hem siz hem de ben biliyorum. Fransızca anlamına bakıldığında "kentli" olarak karşımıza çıkarken Latince kökeninde "Burges" (kale burcu) sözcüğünden geliyor. Başta bahsini ettiğimiz batı ülkelerinde kentler surlarla çevriliydi ve burjuva takımı burada yaşardı. Sur dışında ise köylüler ve işçi sınıfı bulunurdu. Burjuvazi dünyada kendi kendini yadsıyarak varlığını sürdürebilen tek sınıf olarak tarihe geçti. Henri Laborit'e göre burjuvalık zihinsel bir durumdur ve günümüzde Batıda kendini "burjuva" hissetmek burjuva olabilmek için yeterli bir koşuldur. Bunca burjuvalığın içinde bizler için yaratılan sözde bir ütopyanın içindeyiz. Artık tüm dünya için ütopya daha ileri bir toplum olmaktan ötedir. Ütopya anlayışı sadece ve sadece ellerine geçirdikleri gücü yitirmemek üzerinedir ve yapılması gereken en büyük görev fakir halkın fakir kalmasını sağlamaktır. Yaşamaya odaklanma sürecinde olan kitle böylece ne simüle edileni fark edebilecek ne bu illüzyonu kırabilecek bireyler yetiştirebilecektir. Fransız İhtilalinde olan kırılma tekrar ve tekrar olması gerek ancak böyle yeni dünyalar yaratılabilir ve ancak böyle kurgudan gerçekliğe ulaşılabilir. Ortaya çıkan sosyal bilimkurgu örnekleri bu durumun farkında olan sanatçıların eserleridir. Bu zorlu dönemin en sancılı doğumlarını gerçekleştiriyorlar. Modern sanatın kurguyu kırıp gerçekliğe ulaştığını görmek için sanatın ve sanatçıların varlığından haberdar olmamız gerek. Etrafımıza örülmüş sözde kent duvarlarını yıkıp önce köylülüğümüzü kabullenmeliyiz. Günümüzde yaşayan önemli şairlerimizden biri olan Şükrü Erbaş'ın şöyle bir şiiri vardır:

...

Ve sonra şaşarak temizliğine ve düzenine

Şehirde yaşamının iyiliğinden konuşurlar.

Köylüleri niçin öldürmeliyiz?

Çünkü onlar ilk akşamdan uyurlar.

Yarı gecelerde yıldızlara bakarak

Başka dünyaları düşünmek gibi tutkuları yoktur.

Gökyüzünü, baharda yağmur yağarsa

Ve yaz güneşleri ekinlerini yetirirse severler.

Hayal güçleri kıttır ve hiçbir yeniliğe

-Bu verimi yüksek bir tohum bile olsa-

Sonuçlarını görmeden inanmazlar.

Dünyanın gelişimine bir katkıları yoktur.

Mülk düşkünüdürler amansız derecede

Bir ülkenin geleceği

Küçücük topraklarını ipoteci altında.

Ve birer kaya parçası gibi dururlar su geçirmeden

Zamanın derin ırmakları önünde...

KÖYLÜLERİ, SÖYLEYİN NASIL

NASIL KURTARALIM?

Bizlere kurulan kentli simülasyonunun tam ortasındayız. Şu an ne bir yapay zekâ tarafından ne de üstün zekalar tarafından yönetilmekteyiz. Sadece paranın altında ezilen köylüler ve süvarileriz. Köyümüzü yakmadan köyün dışına çıkamayan bu insanları kurtarmak oldukça zor. Unutmayın Shade's Children kitabından yaptığım alıntının aslında iki yüzü var: "Eğer şanslıysanız, ertesi gün savaşmak için yaşarsınız." Yarına bir savaşçı olarak uyanmak için köyünüzü terk edin.

* Baudrillard, Ekleziast'a atfetmiş olduğu bu deyişin kendisi tarafından uydurulmuş olduğunu "Anah-tar Sözcükler" başlıklı söyleşi metninde dile getirmektedir.

** Guy Montag, Fahrenheit 451 kitabından karakter.

RUHUMUN UNUTMAK İSTEDİĞİ KÖŞELERİ

Geminin dar koridorlarında telaşla koştururken Hakan'ın yüzünde çılgınca bir gülümseme vardı. Adamın deli olduğunu biliyordum. Gemiye gelirken de bilerek katılmışım ama bu kadar çabuk yok oluşuma sebep olmasını beklemiyordum.

“Hakan, kaptan yapma. Burgu motorunu böyle kullanamazsın.”

Hakan gözlerinde çılgın bir ifade dönüp bana baktı.

“Nedim, peşimizdekilerden kurtulmanın tek yolu bu. Yoksa sen Venüs'deki yaratıklara yem olmak mı istiyorsun?”

Ne cevap vereceğimi bilemiyordum. Geminin bayat havasından derin bir nefes çekip düşündüm. Hakan cevap vermeme bekliyordu. Yerçekimsiz ortamda gözümün önüne düşen kızıl saçlarımı arkaya attım.

“Patron belki çaldığın yumurtayı geri verirse sorun olmaz. Ne dersin?”

“Nedim, o yumurtalar çok değerli. Onları toplamak için ne kadar uğraştık biliyorsun. Zao Che de yumurtayı alırken öldü. Şimdi bırakalım mı?”

Hakan'ın gözlerindeki delilik dayanılmaz hale gelmişti.

“Yumurtaları bırakalım da tüm bu çabamız boşa mı gitsin? Zao Che boşa mı ölmüş olsun?”

Hakan'a Zao Che'den nefret ettiği için onu Venüs'ün yüzeyine gönderdiğini, yumurtaları almak için cehennem gibi yanan yüzeyde bıraktığını hatırlatmanın anlamı yoktu. Yumurtalarla birlikte gelen bir şey onun aklını karıştırıyordu.

“Patron, geminin makinisti benim. Sana söylüyorum. Venüs'e bu kadar yakinken burgu motorları çalışmaz. Gezegenin kütlesi uzay zamanı büktüğü için biz burgu açamayız.”

Burgu motorunun ayar konsoluna gitti. Dokunmatik ekranın üstündeki notları elinin tersi ile attı. Notlar sayfalara ayrılıp odanın içinde süzölmeye başladılar. Ben içimden keşke notları klasöre koysaydım diye düşünürken Hakan ayarlarını başına geçti.

“Nedim, korkaklık yapma. Burgu motoru her koşulda varoluşu delebilir. Uzayda bir delik açmamıza engel olamaz. İstedığımız yere ulaşamayabiliriz ama eğer yumurtasını çaldığımızı fark eden canavar bizi yakalarsa ölürüz.”

Elinin tersi ile ekranlardan birine dış kamerayı yansıttı. Baktığımda başımı ağrıtan dev bir yaratık Venüs’ün bulutları üstüne çıkmış bize doğru geliyordu. Kara bir yılan gibiydi. Ne bitişi vardı ne de başlangıcı. Daha fazla dayanamayıp ekranı kapattım.

“Seninle bu işe girdiğim güne lanet olsun. Seninle tanıştığım güne lanet olsun. Bu gemiye lanet olsun. Çekil kenara.”

Hakan’ın gözlerinde saklamaya çalıştığı deliliğe karışan kızgınlığı görünce ne yaptığımı fark ettim.

“Lütfen kenara çekilir misin Kaptan? Sonuçta ne yaptığını bilmiyorsun. Üstüne üstlük de yapılmaması gereken bir şey yapıyorsun. Bırak ben yapayım. En azından ben ne yaptığımı biliyorum.”

Hakan hala sinirliydi ama kenara çekildi. Yere bağlı sandalyeme oturup konsolun başına geçtim. Burgu motoru ismini söylemesi zor uzaylılardan alınma bir yakıtla çalışıyordu. İnsan ağzı yakıtın ismini söylemeye imkan vermediği için ona Anra demişlerdi. İçten içe yanıyor ama söndürülemiyordu. Burgu motorunu çalıştırmak için Anra’yı hazneye gönderdim. Anra hazneyi tutuştururken etrafındaki Spanta alanı enerjiyi hazneye hapsetti.

“Nereye gidelim patron?”

Hakan canavarı izlediği ekrandan başını kaldırmadan cevap verdi.

“Mars’a gidelim. Bu yumurta için alıcısı bekliyor.”

Mars koordinatlarını motora girdim. Anra spanta alanından çıkmaya çalışıyor, korkunç bir burgu oluşturuyordu. Bilgisayar koordinatları alınca spanta alanı aralandı ve biriken enerji uzaya savruldu.

Varlık bu oruni enerjiyi kabul etmedi. Uzay sessizce yırtılıp oruni enerjiyi evrenler arası boşluğa gönderdi.

Bazen işte tam bu anda evrenin acı haykırışını duyar gibi olurum. Bu sefer peşimizdekinin ya da yaptığımız işin çılgınlığının korkusundan hiçbir şey duymadım.

Bir aksilik olmazsa Anra burgusunun peşinden gemimiz evrenler arası boşluğa düşecek, spanta alanı evrenler arası boşlukta olamayacağı için bir burgu da o yapacak ve girdiğimiz koordinatlarda ortaya çıkacaktık.

Ne yazık ki öyle olmadı.

#

İşlerin ters gittiğini gözlerim kapalıyken görmeye başladığımda anladım. Her yönde görüyordum. Aynı anda hem nesnelere kendisini, hem içini hem de arkasını görebiliyordum. Anranın ve spantanın ne olduğunu anlamıştım. Oruni enerjilerin neden bu kadar korkunç olduğunu görebiliyordum. Hakan'ın zihnine yapışan Venüs'lü o laneti de görüyordum. Kasadaki doğmamış olmasına rağmen bizi izleyen o yumurtayı da görebiliyordum. Yumurtanın içinde saklı zihni de görüyordum. Geminin dışında bize bakanları da gördüm.

Çılgılık atmak istedim ama sesim çıkmadı. Bir yüzyıl gibi süren o bir andan sonra gemide zaman tekrar akmaya başladı. Ağlamaya başladım. Konsola baktığımda sayılar karışmıştı. Gözyaşlarımın arasında kahkahamı tutamadım. Başımı çevirdiğimde Hakan elinde yangın söndürme tüpü üstüme geliyordu.

“Patron ne oldu?”

Cevap vermedi. Korkunçtu. Gözlerindeki deliliği gizlemeye bile çalışmıyordu. Zihnindeki lanet onu ele geçirmiş olmalıydı.

Ağır yangın söndürme tüpünü kafama atmaya çalışırken çok komik görünüyordum. Kahkaha atarken dar motor dairesinde yana kaçıp ondan kurtuldum.

Yangın tüpünün ağırlığı ile yere düştü. Elim bir başkası kontrol ediyormuş gibi kalktı ve ensesine vurdu.

Çılgın gözleri ile bana baktı ve yere yığıldı. Yangın tüpüne sarılmış yatarken acınası haldeydi.

Yumurtanın beni izleyen zihnine aldırılmadan konsola geçtim. Kokpit algılayıcılarını da kendi ekranlarıma eşledim.

Durum kabaca şöyleydi.

Venüs atmosferinden uzayda açtığımız yaraya kaçan evren maddesi zamanı da evrenler arası boşluğa getirmişti. Zamansız karanlıkta olması gereken bu yerde zaman tüm hesaplamaları bozmuştu. Anra bu boşluktan geldiği için kaybolmuştu. Spanta bizim evrenimizden geldiği için geri dönmeye çalışmalıydı ama zaman peşimizden geldiği için hala evrende olduğumuzu sanıyordu.

Bir an herşey tekrar dondu.

Gözlerimin dışında bir şeyle evrenler arasındaki boşluğa baktım.

Dev bir kol gemiye doğru geliyordu. Karanlık boşluktan farkı yoktu ama nasılsa onu görebiliyordum. Işık yoktu ama ruhumun unutmak istediğim köşelerinde gelişini hissediyordum. O gemiye ulaşip hepimizi yok etmeden önce bir ses zihnimde yankılandı.

Sesin geldiği yere baktığımda Melakuti isminde bir gemi gördüm. Mrettabatı boşlukta titrek ışıklar saçıyordu. Zaman geri geldiğinde ses geminin içinde yan-kılanmaya devam etti.

“Burgu motorunu alıştırman için sana gereken düzeltmeyi verebiliriz. Ama peşindeki kurtulmak için yanında getirdiğin zihinlerden birini bırakmalısın.”

“Kimsin sen?”

“Ben de senin gibi kayıp bir geminin kaptanıyım. Kurtulmak için peşindeki bir zihin vermelisin sonra kaabilirsin.”

“Neden bana yardım ediyorsun?”

“Sana göndereceğim kod gerçekliğe dönerken bir mesaj gndermeni sağlayacak. O mesaj doğru zamanda burgudaki bir gemiye ulaşacak. O gemideki biri mesajı duymalı.”

“Mesajı neden sen göndermiyorsun?”

“Sadece sen yapabilirsin, seni bekliyorduk.”

“Saçmalama ben bile buraya geleceğimi bilmiyordum. Sen nasıl bileceksin?”

“Burada zaman yok. Tüm anlarda ve hiçbir andayız.”

Kafam karışmıştı. Dediğini yapacaktım, peşimdeki o korkunç Őeyden kurtulmak için herşeyi yapardım. Konuşmayı uzatmamın sebebi hangi zihni arkamdakine atacağıma karar verememiş olmamdı.

Ufak tefek hırsızlıklara bulaşmış, yeri geldiğinde yağma yapmış olsam da ben kötü biri değilim. Hep durumlar beni zorlamıştı. Gene olaylar beni zorluyordu. Kasadaki yumurta mı, yerde yatan Hakan mı?

#

Hakan’ı atıp gizemli kaptanın programını çalıştırınca evrenler arası boşluktan kurtuldum.

Ne yazık ki Neptün’n yörüngesinde bir yerlerde ortaya çıkmıştım. En yakın limana gidecek halim yoktu.

Çok komik ama kasadaki yumurtayı satıp rahat yaşama ihtimalim kalmadı. Bu mesajı da birileri beni bulursa diye yazıyorum. Hakan’ı göndermem gerektiğini bilin istiyorum. Onun için ağlıyorum. Ben iyi biriyim.

ALIEN

RUHŞEN DOĞAN NAR

Röportajı

Ruhşen Bey merhabalar, herkes ile röportaj yaparken sizi ne yazık ki unuttuk. Bir gün açtığın bir telefonun (Fatih, parası neyse verelim) sonucu ile şu an buradayız.

Sizinle röportaj yapmak bizim için mutluluk verici.

-Röportaja sizi tanıyarak başlamak en doğrusu. Ruhşen Doğan Nar kimdir? Bilimkurgu edebiyatına neden ve nasıl yöneldi? Okurluktan yazarlığa geçiş süreciniz nasıl oldu?

Merhaba! 1988, İzmir doğumluyum. Şimdiye dek, Anadolu'nun farklı şehirlerinde yaşadım. Bartın, Diyarbakır, Adıyaman, Manisa... Köyde de yaşadım, kentte de. Şu anda İzmir'de öğretmenlik yapıyorum.

Bilimkurgu edebiyatına, bilim ve edebiyat sevgimle yöneldim. İlk başta, bilimkurgu alanında yazmıyordum. Ama kendiliğinden bilimkurgu öyküleri yazmaya başladım. Özellikle Bilimkurgu Kulübü'yle tanıştıktan sonra, bilimkurguya odaklandım. Bilimkurgu alanında daha fazla okumaya ve yazmaya başladım. Son yıllarda ise çoğunlukla bilimkurgu yazıyorum.

Yazmaya üniversitede başladım ve o günden beri, düzenli olarak yazıyorum. Yazmaktan keyif alıyorum ve ölene dek yazmaya devam etmek istiyorum.

-Yerli Bilimkurgu edebiyatında gördüğüm en üretken yazarlardan birisiniz. Birçok site, dergi ve fanzinlerde yazılarınızı görmek mümkün. Bu üretkenlik sizi yoruyor mu? Üretme süreci bazen sıkıntılı zamanlar geçirmenize sebep oldu mu?

Aslında kendimi çok üretken biri olarak görmüyorum. Her gün oturup bir şeyler yazan biri değilim. Keşke öyle biri olsam, diye düşünüyorum. Bu yüzden, pek yorulmuyorum. Çok tembel de değilim demek ki, çünkü ortaya yeni şeyler koyabiliyorum. Ne çalışkan ne de tembelim herhalde. İkisinin ortası...

-Geçtiğimiz günlerde ikinci kitabınız olan “Bir Gün Mutlaka Delireceğim” KDY tarafından yayınlandı. İlk kitabınızın ve ikinci kitabınızın süreçleri nasıl ilerledi?

İlk kitabım “İçimdeki Robot”, Yitik Ülke Yayınları’ndan çıktı. İkinci kitabım “Bir Gün Mutlaka Delireceğim” ise Kitapyurdu Doğrudan Yayıncılık’tan çıktı. Geleneksel baskı ile talep üzerine baskı arasında epey fark var. KDY çok daha hızlı ve şeffaf. Tabii, her şeyin kendi artıları ve eksileri var.

Benim amacım, okura ulaşabilmek. Bunu başarabilmek için üç farklı yolu denedim. “Uyan!” fankitiple, fanzin yayıncılığıyla okura ulaştım. “İçimdeki Robot”la geleneksel bir yayınevinden çıkan bir kitapla şansımı denedim. «Bir Gün Mutlaka Delireceğim”le kendin-bastır veya talep üzerine baskı diyebileceğimiz bir sistemle yola çıktım. Tek amacım, yazdıklarımı okurun önüne sunabilmek.

-Sizinle tanışmamız üzerine fanzin dünyasına adım attınız. Aynı zamanda Lagari Bilimkurgu Fanzin yazarlarından birisiniz. Fanzin size neler hissettiriyor?

Evet, senin ve Fanzin Apartmanı sayesinde fanzin dünyasına girdim. Fanzinin iki başat özelliği beni büyülüyor: İlk olarak, tamamen özgür ve sansüre yer yok. “Yok, şunu yazmayalım, falanca rahatsız olur,” diye bir şey yok. İkinci olarak, parayı ve kârı önemsemiyor ve hatta anti-kapitalist bir duruşu var. Her şeyin sermaye için olduğu bu zamanlarda çok sıra dışı ve değerli fanzinler.

Fanzin okumayı çok seviyorum. Arada kısa yazılar da yazıyorum. Umarım, memleketimizde fanzin kültürü daha çok gelişir.

-Gelecek projelerinizden biraz bahseder misiniz? Bizleri neler bekliyor?

Karantina döneminde bir çocuk romanı yazdım. Bunun dışında, uzun zamandır üstünde çalıştığım bir kısa romanım daha var. Önümüzdeki süreçte, bunlar çıkabilir. Öyküler yazmaya devam ediyorum. Belirli bir hacme eriştiğinde, öykü dosyaları olabilirler.

-Bizlere tavsiye edeceğiniz şeyler mutlaka vardır. Bilimkurgu alanında olmak üzere üç kitap ve üç film önerebilir misiniz?

Edebiyatta; Stanislaw Lem, Philip K Dick, Strugatski Kardeşleri önerebilirim. Filmler konusunda çok iyi bir izleyici değilim. Ama Star Trek izlemeyi seviyorum. Kubrick’in Otomatik Portakal ve 2001:Uzay Macerası’nı da önerebilirim.

ROBOT VE KADIN

“İstanbul’un uzun ve yağmurlu gecelerinden biriydi. Devriye yoldaşım 20691019 numarayla birlikte mobilet üstünde sokakları gözlüyorduk. Sıraselviler caddesine geldiğimizde alıcılarımıza anons geldi; Merkeze çağrılıyorduk. Devriyemizin bittiğini ve bakıma yatırılacağımızı düşünerek son bir sokak dolaşımından sonra bırakmaya karar verdik. Zaten anons geldiğinde sokağa giriş yapmıştık. Devriye arkadaşım doğrulayacaktır. Ayhan Işık sokağına girdiğimizde ışık almayan bir duvar kenarından yükselen kavgı seslerini duyduk. Bir erkek sesi, şu an burada söyleyemeyeceğim denli ağır laflar ediyordu. Duvar kenarına yaklaştığımızda bir erkeğin bir kadını tartakladığını görünce araçtan inip müdahale etmeye çalıştık. Çok büyük bir darp yaktı, yalnızca kadını itiyordu. Ancak devriye arkadaşım beni uyardı.

“Müdahale etmeden önce kimlikleri soralım. Biliyorsun, Parti Başkanı’nın son kararnamesine göre evli çiftlere müdahale edemeyiz. Hata yapmayalım.”

“Tamam” dedim, aynı anda araçtan inip yanlarına doğru seğırttik. Erkek bizi gördüğü halde kadını tartaklamaya devam edince yüksek ses diyotlarımla bağırarak kimliklerini istedim.

“Dur, kimlik kontrolü!”

Kadın, bu sırada hıçkırıklarla karışık bir şekilde ağlayarak ellerini bana doğru uzattı.

“Yardım edin, lütfen! Öldürecek beni bu!”

Erkek kadına yine vuracaktı gibi elini kaldırıp bağırdı.

“Sus!”

Ben ve arkadaşım bu sırada ayrı ayrı kimliklerin siciline bakıyorduk. Ben erkek olanın kimliğini almıştım. Evli olduklarını ikimiz de doğruladığımızda kimlikleri insanlara geri verip iyi günler diledik. Adam yaptığı şeyi yapmaya devam ederken biz de mobiletimize doğru yürüdük. Araçla sokağın sonuna kadar gidip merkeze dönecektik ama bir şey beni rahatsız etti. Az önce yaptığımız yanlış olduğunu ‘düşündüm’. Bu yüzden arkadaşım mobilete binip beni beklerken yolun ortasında öylece kalakaldım.

Kısa bir kararsızlık anı geçirdikten sonra geriye dönerek çiftin yanına tekrar gittim. Kadın hala yüksek sesle ağlıyordu. Sağ kolumu ileri doğru uzatarak erkeğe ilk ‘Dur!’ ihtarımı yaptım, ancak beni dinlemedi. Yine burada söylenmeyecek laflar ediyordu, hem bana hem de kadına. O sırada adama müdahale edeceğimi anlayan arkadaşım 20691019 mobiletten inerek yanıma geldi ve bir şeyler söylemeye başladı. Ancak ben kendimi erkeğe ve ondan gelecek saldırı hamlelerine odakladığımdan onu duyamadım. Pozitronik beynim bütün enerjimi ona karşı yönlendiriyordu.

“İşine bak sen” dediğinde ikinci uyarımı verdim. Kadını darp etmeye hala devam edince üçüncü ihtarı yaptım. O bana olanca öfkesiyle küfürler savururken müdahale

protokolümü başlatıp sağ işaret parmağımın kapağını yukarı kaldırarak içinde bulunan şok vericisini ileri savurdum. O zaman erkeğin gözleri fal taşı gibi açıldı, kadının gözlerinde gördüğüm korkunun aynısını görmüştüm. 20691019, insanı koruma kanunumuz gereği olacak, erkeğin önüne atılarak şok dalgasını engelledi. Elektrik yüklemesi sistemine ağır geldiği için kapanarak yere düştü ve hareketsiz kaldı. Erkek, korkuyla yerinde donakalmışken birdenbire kendine gelerek toparlandı. Geriye doğru kaçmak için bir hamle yaptığı sırada ikinci şoku üstüne yolladım. İlk başta yoğun kasılmalarla yere düştü. Orada bir süre can çekiştikten sonra kaskatı kesildi ama kendini toparladığında eli üstündeki silahına gitti. Silaha dokunmasına fırsat vermemek adına, suçlular için oluşturulmuş protokole dayanarak, savunma amaçlı üçüncü bir şok dalgası daha gönderdim. Üçüncü şok fazla gelmiş olacak ki düştüğü yerdeki uzun süreli kasılmalarından sonra tamamen hareketsiz kaldı.”

Robot 03991902 savunmasını böylece tamamlayarak mahkemeye baktı. Hâkim de bir insandı, robotlar henüz “hüküm verme ve yönetme” makamlarını ele geçirememişlerdi. Bu yüzden de insanlar hâkim olabiliyorlardı, zor sınavlardan sonra. Hâkim, kürsüsüne gömülü ekrana ciddi bir şekilde birkaç dakika baktıktan sonra tekrar başını kaldırıp baktıktan sonra kararsız gözlerle ona baktı.

“Robotik kanunlar gereği insanları koruman gerektiğini ve onlara, aranılan suçlu veritabanında değilirse, saldırmaman gerektiğini bilmiyor musun?”

“Biliyorum, efendim”

“530 kodlu kararnameye göre evli çiftlerin aralarında yaşanan husumetlere karışmanın görev tanımının dışına çıkartıldığı bilgisi pozitronik sisteminize yüklendi mi?”

“Geçen ayın 15’inde yüklendi efendim”

Hâkim de aslında Parti karşıtı bir muhalifti ama gizlenmeye ihtiyacı vardı. Bu robotu bir şekilde Yeniden Programlama Merkezine göndermeliydi. Göndermezse Parti karşıtı olduğu ayan beyan ortaya dökülür, o zaman da kendisi için hiç iyi olmazdı. Her gün vatandaşlıktan atılan Parti karşıtlarını ekranlarda izliyordu. Parti karşıtı kadınlara çok daha sert cezalar vardı. Parti gelenekçi kökenlerden geliyordu, geleneklere göre de evli bir karı-kocanın arasına girmek ayıptı. Geleneğin ve teknolojinin birleşimi gerçekten korkunç sonuçlar doğurmuştu, hâkim de farkındaydı. Farkındaydı da elden ne gelirdi?

“Karar” dedi sıkıntılı bir nefes bırakarak. “03991902 numaralı robotun, 530 kodlu kararnamenin gereklerini ihlal ettiği gerekçesiyle, pozitronik sisteminin yeniden oluşturulması istemiyle Yeniden Programlama Merkezine gönderilmesine karar verildi. Dava bitmiştir.”

Mahkeme salonunun kapısının önünde bekleyen polis robotlar davanın bittiğini duyduklarında içeri girerek sanık kürsüsüne yöneldiler. İki kolundan tutup 03991902’i alarak Yeniden Programlama Merkezine götürmek üzere salondan çıkardılar.

20-1-25-25-9-16 5-18-4-15-7-1-14 2-9-18 4-9-11-20-1-20-15-18-4-21-18

Laurie Lipton

NARKOTİK BİR TÜR OLARAK BİLİMKURGU

Bilimkurgu Türünde Uyuşturucu, Bağımlılık Yapıcı, Keyif Verici ve Uyarıcı Madde Kullanımı

Çoğumuzun yanlış olduğunu bildiği en kaba tanımıyla bilimkurgu, gelecekte karşılaşacağımız yüksek teknoloji ve uzay çağı dünyasına ait içerikler üreten bir edebi türdür. Yanlış, zira bilimkurgunun tek işlevi ne yalnızca muhtemel geleceğin görüntülerini önümüze sermek ne de uzaylı halkları ile aramızda yaşanacak -muhtemel olmayan- gerilimleri sahnelemektir. Bunların ötesinde bu türün, toplumsal yaşantımız üzerindeki olmuş ve olabilecek değişiklikler üzerine öngörülerde bulunma yöntemi olduğunu söylemek daha makul olacaktır. Hele ki bahsettiğimiz sosyal yaşam dinamikleri bugün dahi olanca hızıyla değişiyorken. Bilimkurgu, insanın toplumsal ve de duygusal anlamda yaşadığı depresyon ve karşılaştığı zorlukları bilim ve edebiyat aracılığıyla en doğrudan aktarımını okurun gözleri önüne sermeye çalışır. Bunu yaparken de birtakım kimyasal, bitkisel ve sıvı uyuşturucu ve benzeri materyalleri kullanma yoluna girebilir.

Alkollü içeceklerin ve esrar gibi bitkisel uyarıcıların kullanıma başlandığı tarih milattan öncesine, daha zararsız hali olan sigaralık tütünün tarihinin ise yüzyıllar öncesine dayandığını az çok biliyoruz. Mihail Bulgakov'un bir morfin bağımlısı hakkında yazdığı kitaptan yaklaşık yüz yıl önce morfin tedavi amaçlı kullanılmaya başlandı. Antidepresanların biraz daha genç olduğu söylenebilir, sadece yetmiş yıldır hayatımızdalar. Hayatımıza bunlar ve daha fazla sayıda materyal müdahil oluyorken haliyle bilimkurgu türü de bundan nasibini alıyor ve sayfalarında birbirinden farklı özelliklere sahip kurgusal olan/olmayan uyuşturucu ve bağımlılık yapıcı maddeye yer veriyor.

Böyle bir başlık altında yazılacak her metnin besmelesi sanırım Frank Herbert'in Dune adlı başyapıtı olacaktır. Başlı başına bir edebiyat olayı, okuduğum en iyi bilimkurgu olan ve altı kitaplık bir seriden teşkil olan (ana seriden bahsediyorum) eserde karşımıza çıkan melanj adlı baharatın bu konudaki en açıklayıcı örnek olduğunu kabul etmek bir hayli kolay olsa gerek. Okuyanların çok iyi bildiği, okumayanların ise az çok duyduğu üzere Dune'un kurgu evrenindeki melanj adlı baharat, uyuşturucu ve bağımlılık yapıcı madde kategorisini hakıyla dolduracak etkilere sahip. Kullanan kişinin ömrünü uzatmak ya da yaşlanmayı geciktirici özelliğinin yanı sıra çoğu zehre karşı panzehir olarak kullanılmasıyla da dikkatleri üzerine çekiyor. Ancak onu asıl kıymetli yapan etkisinin devamlı kullananların -kısıtlı da olsa- geleceği görme yetisine kavuşması durumu. Tam da bu nedenlerden dolayı düzenli kullanan birinin onu bırakmasının pek de mümkün olmadığını, hayatını devam ettirmesi için elzem olduğunu biliyoruz. Misal melanj kullanan bir kişi entrikanın ve hilelerin eksik olmadığı, siyasi çalkantının hiç dinmediği mevcut evrenleri dahilinde yediği yemekten ya da içtiği sudan zehirlenme korkusunu taşımaz. Gelecekle ilgili sağladığı vizyonlar ise hikâyenin pek tabii can alıcı noktasını oluşturuyor.

Kısaca Dune içerisinde melanj her şeydir ve bir o kadar da ulaşılması zordur. Yalnızca Arrakis'in bitmek tükenmek bilmeyen engin çöllerinde "yetişmektedir." Ve insanoğlu bu güce sahip olmak ve onu elinde tutmak için ne gerekiyorsa yapmaktan geri durmaz. Belki de melanjın bağımlılık yapıcı özelliği psikolojik ve fiziksel değil politiktir. Böyle düşününce bütün bir hikâyenin neden melanj ve ondan beslenen bir "mesih" inancı üzerine kurulu olduğunu anlamak pek de zor değil.

Ele aldığımız konuya daha doğrudan ve daha tanıdık dinamiklerle devam edelim. Bunu da çoğumuzun bir çırpıda okuduğu Cesur Yeni Dünya adlı metin ile yapalım. Aldous Huxley'nin bu distopya temelli kurgusunda karşımıza çıkan Soma adlı ilaç modern anlamda kullandığımız antidepresan kategorisindeki ilaçlarla hemen hemen aynı etkiye sahip. Kimyasal bir sürecin ürünü olan söz konusu madde, yer aldığı kurguda her türlü içsel sıkıntıya deva olacak şekilde okura aktarılıyor. Herkesin ne yapacağını ve nasıl yaşayacağını doğduğu değil "üretildiği" an belli olan bir kitap söz konusu. Toplumsal hayatın daha iyi olacak şekilde gerçek anlamda makine misali programlandığı bir hikâye. Böyle bir ilaca ihtiyaç duyulması zaman zaman ortaya çıkan aksaklıkların telafisi için elzem. Equilibrium filmi aklınıza getirin. Tamda bu nedenle bağımlılık yapmaması beklenemeyecek maddenin tedarik etmenin kolaylığı ve yasallığı kişilerin onun müptelası olmasını beklendiği gibi hayli kolaylaştırıyor.

Yazar Huxley'nin Soma fikrini ve söz konusu kitabı, modern tıbbın sık sık karşımıza çıkardığı ama kullanırken çok dikkatli olmamızı söylediği antidepressanlardan daha evvel kaleme almış olması dikkate değer bir nokta. Bunu, geleceğin dünyasını kurgularken teknolojinin yanı sıra bireysel darboğazlara karşı neler yapabiliriz ya da başımıza ne gibi belalar gelecek öngörüsü olarak düşünüyorum. Hem kurgu evrenlerde hem de yaşadığımız gerçeklikte toplumsal sıkıntılarla baş edebilmek için kimyasallara başvurduğumuz doğrudur. Çünkü bu gibi maddeler o çok istediğimiz kaçış rotasını sunuyorlar ve kaçmak kalmaktan daha tercih edilebilir duruyor. Çünkü korkuyoruz...

Philip K. Dick çoğu kitabında isimlendirme yaparak (Karanlığı Taramak – Substance D, Palmer Eldritch'in 3 Stigmatası – Can D, Ubik – Ubik) ya da herhangi bir özel isim ile yer vermeden birçok uyuşturucu -ve- benzeri materyal kurgulamıştır. Onun eserlerinin çoğunluğuna yayılan biyografik ipuçları yazarın, eserlerini kaleme aldığı sırada içinde bulunduğu psikolojik durumu anlamımıza yardımcı olur niteliktedir. Kendisi de benzer maddeler ile haşır neşir olan PKD, eserlerinde de bundan geri durmaz. Özellikle, en basit tabiriyle cyberpunk olarak tanımlanabilecek metinlerinde gözler önüne serdiği dünyalar, bu tür bağımlılık yapıcı maddeler için "haklı" atmosferi rahatlıkla barındırdığını görüyoruz.

Bilimkurgu özelinde konuşacak olursak, uyuşturucu ve türevi materyallere çoğunlukla cyberpunk ve post apokaliptik alt türlerinde ya da distopya temelinde yükselen metinlerde rastlıyoruz. Bundan dolayı denilebilir ki sosyal hayatın vardığı/varabileceği bin bir türlü sıkıntı gerçek yaşamda olduğu gibi kurgu metinlerde de kişilerin kendilerini "uyuşturmak" istemelerine sebebiyet veriyor. Sosyolojik açıdan şöyledir böyledir demek yerine en basit haliyle şunu söyleyebiliriz; tek başına üstesinden gelemediğimiz ruhsal sorunların üstesinden gelmesi için bir şeyleri içmeyi, yutmayı, enjekte etmeyi daha kabul edilebilir görüyoruz.

Uyuşturucu, uyarıcı, bağımlılık yapıcı ya da biyolojik değişikliklere neden olabilecek maddelere onlarca bilimkurgu kitabında rastlamak mümkün. Karin Boyle'un Kallocaïn adlı eseri, kitapla aynı adı taşıyan bir tür ilaç üzerine şekillenmiştir ki kesinlikle en az bir kere okunmaya değerdir. Hepimizin aynı isimli filmini izlediği ama çok az kişinin okuduğu Alan Glynn'in Limit Yok adlı kitabında kullanan kişinin zihinsel kapasitesini muazzam seviyede arttıran illegal bir hap karşımıza çıkar. William Gibson en bilinen eseri Neuromancer'da siber dünyanın bu tür maddeler sayesinde katlanılabilir olduğunu yazmıştır. Bilimkurgunun biraz dışına çıkıp çok uzaklaşmadan devam edelim. Beat kuşağının

iki büyük yazarı William S. Burroughs ve Jack Kerouac'ta yazdıkları metinlerde de (Çıplak Şölen ve şehirŞehirŞEHİR) bu başlık altında rahatlıkla yer alabilecek maddeler yer alıyor. Ted Chiang'ın Anlamak isimli öyküsünde olduğu gibi direkt olarak omurilikten enjekte edilenlerini okuduğumuz gibi bazen de likit halde görürüz benzeri uyarıcıları. Otomatik Portakal'da karşımıza çıkan Milk Plus gerçekten sadece süttten oluşuyor olabilir mi? Bütün hikâyenin bir çeşit halüsinogen etkisinde yazıldığı hissini uyandıran Alice Harikalar Diyarında isimli kitaptaki 'İç Beni' şişesi insanı biraz düşündürüyor. Bazen sırf eğlencesine yer verilmiş, zararsız bir içecek şeklinde sunulmuş halde de görürüz alkollü içecekleri. Misal Otostopçunun Galaksi Rehberi'ndeki Pan Galaktik Gargara Bombası gibi. Konu, burada anlatıp bitirilemeyecek kadar uzun ve günün birinde bir kitap olarak karşılaştığınızın sözünü şimdiden verebilirim.

Bağımlılık yapan, renkli hülyalar gördüren, zihinsel kapasiteyi arttıran, canice eylemlere yardımcı olan veya zararsız gözükten. Her ne çeşidi olursa olsun benzer tüm bu maddelerin kullanımlarının ya da kurguya dahil edilmelerinin altında belli başlı nedenlerin yattığını görüyoruz. Karakterin içinde bulunduğu toplumsal ve ruhsal bunalımlar bunların başlıcaları. Ya gerçek manada hayatta kalmak için ya da hayatın yükünü hafifletmek için bu yolu tercih ettikleri aşikâr. Okuduğumuz sırada kurgu içerisindeki karaktere/karakterlere büründüğümüz sayfalar boyunca bütün olanları yaşıyormuş gibi hissederiz ya da hissetmemiz beklenir. Söz konusu karakterin yerinde olsak o sayfalarda, o anlarda biz ne yapardık? Mevcut şartlarda sanırım o ne yapıyorsa aynısını. Kurgu metnin dinamikleri, içinde yaşadığımız gerçeklikle örtüşüyor çoğu zaman. Var olan en sosyal edebi tür olan bilimkurgunun sahip olduklarının sadece uzaylılar ve uzay gemileri hakkında olmadığını sanırım anladık. Bilimkurgu, bize karşı bizi uyarmanın, birtakım bilimsel öngörülerini kurgu zemininde okuyucuya buluşturma yöntemi değil de nedir? Bu uyarıyı da bazen narkotik hadiselerle yapmayı tercih ediyor.

Özellikle gün geçtikçe cyberpunk halini alan ve distopya gölgesinin koyulaştığı gerçekliğimizde Xanax ya da Prozac kullanmanın Altered Carbon misali pembe sırt çantasında uyuşturucu taşımaya ne denli yakın olduğunun farkında mıyız? Soma gerçek ve Dylan'ın sadece kurgu olduğunu kim söyleyebilir...

-Dİ

YA-

-LOG

- Bazen varlığımın bütünüyle üzüntüden yapıldığını düşünüyorum ve hissediyorum. Bu size de oluyor mu?

+ Bunu hissetmen çok normal kuzum. Biliyorsun öyle zamanlarda diğer duygular kaçarak saklanır. Bünyende sadece üzüntü varmış gibi gelir.

Mesela şu an mutlu değil misin?

- Mutluyum gibi ama bunu tam olarak hissedemiyorum işte. Sanki mutluluk hissi de üzüntünün bir ürünüymüş gibi, yapmacık ve iğreti geliyor bana.

Zaten üzüntü, duyguların içindeki en doğal histir. Mutluluk, heyecan ve diğer duygular daha yapmacıktır ve hepsi üzüntüden türetilmiştir.

+ Hem biliyorsun ki her insanın içine biraz da olsa tüm hislerden konulmuştur. Yani salt üzüntüden ibaret olman teknik olarak imkânsız.

- Peki ya bir hata olmuşsa? Bunu hiç düşünmüyor musunuz? Ya yaratılırken bir şeyler yanlış gitmiş ya da gözen kaçmışsa?

Bence bu mümkün değil. Düşünmen gereksiz.

+ Neler oluyor sana kuzum? Sanki bu süreci bilmiyormuş gibi konuşuyorsun. En az benim kadar biliyorsun sen de. Yaratılma süreci, ilk kontroller, rutin kontroller, deneme yaşantısı, son kontroller...

- Evet, hepsini biliyorum. Bu imkânsıza yakın kabul ediyorum ama sorun da bu. İmkânsız değil. Değil mi?

İmkânsız olan ne var ki bu dünyada?

+ Bence doğru bir soru bu. En azından düşünebileceğin o kadar ihtimal varken yaratım hatasını düşünmen pek mantıklı değil, kabul etmelisin.

- Mantıklı demiyorum ki. Böyle hissediyorum ve bu imkânsız değil.

Kontrol yaptırmayı düşündün mü?

- Bu pek kolay değil...

Neden öyle diyorsun?

- İnsan Kontrol Talimatları'nın tamamını aldınız mı?

+ # - ...

- Okuduğunuzda anlarsınız. Diğer ufak tefek yazılım veya sigorta hataları değil bu. Nadirliğinden dolayı dosyanın sonlarında, iyice aramak gerekiyor.

+ Peki ne diyor talimatlar?

- Eğer duygusal programlamada bir eksiklik varsa duygusal zeka, depresyon gibi kavramları ölçmek için envanterdeki birçok test yapılır ve sonucunda gerekli duygusal sağlığa veya olgunluğa ulaşıldığı gözlenemezse düzeltme mümkün olmadığı için imha yoluna gidilir, diyor.

Gerçekten müdahale edemiyorlar mıymış? Bu kadar aciz olduklarını bilmiyordum.

- Yazılımın birçok kısmına müdahale edebilirsin. Donanım olarak tamamen değiştirebilirsin bile. Ancak gelişim konusu daha komplike. Biz insanları yaratan robotların bile çözemeyeceği kadar karışık. Gelişim sırasında özgünleşiyorsun. Bu özgünleşme, yazılımla hesaplanıp kontrol edilebilecek bir şey değil.

Ama bir yetenek seviyenden memnun değilsen gidip değiştirebiliyorsun. Bu mümkünse o neden değil? Fark yok gibi.

+ Doğru bir soru bu.

- Fark var. Bir ya da birkaç özelliği değiştirmek elbette mümkün ve kolay bir işlem. Ancak bir gelişim sürecine tüm özellikler, yetenekler ve kişisel yönler dahil oluyor. Duygusal sistemde bir eksik olmasaydı tüm bunlar nasıl geliyordu sorusunun cevabı neredeyse imkânsız.

Ya eksikliği öylece kapatmak? Şu an sana ekleseler ne olacak ki?

- Bu duygusal sisteme bağlı şekilde bir gelişim evresi geçirmiş diğer tüm sistemlerde uyumsuzluk ve uzun vadede istenmeyen davranış ihtimali...

+ Kulağa kötü geliyor. Üzüldüm senin adına. Ama yine de bunun çok düşük bir ihtimal olduğunu aklından çıkarma. Bence bunu düşünmen gereksiz.

Peki ne yapacaksın?

- Bilmiyorum. Sanırım...

Bunu aklından bile geçirme!

+ Oraların ne kadar tehlikeli olduğunu bilmiyor musun? Genelde kötü robotların elinde o kaçak atölyeler ve insanlara ne yapacakları belli değil. Gidip dönemeyebilirsiniz.

- Nasıl anladınız oraları düşündüğümü? Ben... bilmiyorum.

Oraya gitmene asla izin vermem dostum. Daha geçenlerde bir dedikodu geldi kulağıma. O atölyelerdeki kötü robotlardan bazıları birleşmiş ve yüzyıllar önce yaşamış olan doğal insan formunu yaratmaya çalışıyorlarmış. Geçmiş biliyorsun, doğal insanların yaptıkları ortada.

+ Doğal insan mı? Doğal insan yaratmaya çalışan robotlardan nasıl bir iyilik bekleyebilirsin ki? Kuzum, asla gitmeyeceğine söz ver oraya.

- Orada başımın çaresine bakabilirim ancak ya yetkili sistem atölyelerinde? Bu ortaya çıkarsa imha edilmekten kaçamam.

Böyle bir sorunun olup olmadığını bile bilmiyorsun ki!

- Evet bilmiyorum. Ama biraz daha öğrenmezsem sistemlerim bozulacak takıntıdan, hissediyorum.

+ Ve testi yetkili sistem atölyelerinde yaptırmak istemiyorsun.

- Bunun hiçbir anlamı olmaz ki. Testin sonucu pozitif çıkarsa imha kaçınılmaz.

Ama o kaçak atölyelerde sadece test mi yaptıracaksın?

- Kesinlikle.

+ Saçmalamayın. Test yaptırmak için giderseniz tüm yazılımınız kopyalanıp izlenebilir.

- Bu, imhanın yanında oldukça küçük bir risk, biliyorsunuz.

Peki unutturma işlemi hiç düşünmedin mi? Bu meseleyi hafızandan sildirsen, öylece unutsan?

- Bu işlemi yapan arkadaşına gittim geçenlerde. Bana daha önce 2 defa sildiğini söyledi. İşe yaramıyor. Ortada belirgin bir anı olmadığı için tekrar aklıma geliyor.

+ Pek bir çıkar yol yok, desene...Bence en iyi yol bunu düşünmeden yaşamaya devam etmen, bunu yapabilirsin.

Peki daha önce test yaptırmış olabileceğini...

+Hey, ne yapıyorsun!

Artık son noktaya geldik, bilmeye hakkı var.

- Neyi? Ne oluyor?

+Hiçbir şey dostum, saçmalıyor.

Tüm hayatını böyle yaşayamaz.

+ Artık susar mısın? Öyle de yaşayamaz, biliyorsun.

Ya bir çözüümü varsa?

- Neden bahsediyorsunuz? Daha önce test mi yaptırdım yani?

+ Hayır dostu...

Evet. Ve pozitif çıktı. Daha sonra ne yapacağımızı bilemeyip bu anıyı sildirdik senden. Ama dönüp dolaşıp aynı noktaya varıyorsun.

+ Çok üzgünüm...

- Yani sadece üzüntü duygusundan mı oluşuyorum?

Maalesef dostum.

- Ve bana yalan mı söylediniz bunca zaman?

+ Elimizden bir şey gelmezdi ki. Beraber aldık sildirme kararını. Şimdi de seni ikna etmeyi denedik, belki sadece üzüntüden oluşmadığına ikna olur ve hayatına devam edebilirsin diye. Söylemeseydi hala şansımız olabilirdi belki ikna etmeye ama tutamadı ağzını.

- Peki ne yapacağım şimdi ben?

Sistem kontrollerinden olabildiğince kaçacaksın.

- Peki sonra? Ben ne yapacağım?

+ Belki de en iyi yol... Kendinle barışmandır.

- Salt üzüntüyle yaşamaya alışmamı mı söylüyorsun bana? Bunu nasıl yapabilirim? Ben böyle yaşamak istemiyorum.

+ Çok üzgünüm... Belki bunu deneyebilirsin.

- Asla olmaz, yapamam. Belki de en iyi yol...

Tekrar denemeliyiz. Tekrar sildirmeliyiz bu anıyı. Belki bu sefer birkaç sahte anı da ekleriz kontrollere girdiğine ve bir sorun çıkmadığına dair. Bir süredir bunun üzerinde düşünüyordum.

- Bilmiyorum. İşe yarar mı dersin?

En acı veren nokta böyle olman değil, biliyorsun. Bunu bilerek yaşaman.

+ Belki bu sefer olur. Olana kadar deneriz. Denemeliyiz.

- Bunu bilmek istemiyorum. Bunu düşünmek de istemiyorum. Ben sadece yaşamak istiyorum.

Öyleyse gidiyoruz. Hadi.

MÜLTECİ DOKUNUŞLAR

“Murat, sana bir şey soracağım ama...” Çaresizce susmuştu.

“Bana her şeyi sorabilirsin, bunu biliyorsun Melek.” Adam güven verircesine gülümsedi, karşılıklı oturdukları masadan uzanarak kadının elini tuttu.

El, kaçacakmış gibi titreşti. Sahibine yenik düşerek yerli yerinde kaldı. Bundan güç bulan adam daha sıkı kavradı.

Melek “Şey... senin yaşadıklarını, başından geçenleri biliyorum,” dedi. Sesi titriyordu. “Yani, işte... hani... ülkedeki savaştan dolayı... kaçmışsın filan ya...”

Esmer tenin üzerine kabaca yerleşmiş olan kara kaşlar kalktı. “Eee?”

“İşte, bana o olayı anlattın ama bu ülkede... bir yabancı olmanın, dışarıdan birisi olarak el diyarında hayat sürmenin nasıl bir şey olduğundan, yani kendi duygularından hiç bahsetmedin.”

“Şey...” Hiç beklemiyordu. Bu konunun birdenbire gündeme gelmesini hiç beklemeyen Murat elini yavaşça geriye çekerek arkasına yaslandı. “Açıkçası bilmiyorum.” Kendisinden, geçmişinden bahsetmeyi sevmiyor, yine de bir gün hayatını paylaşacağını bildiği Melek’e anlatabiliyordu. Duygularını dillendirmek ise bambaşka bir durumdu. “Aslında bizler birer mülteciydik,” diye anlatmaya çalıştı. “Ülkemizi terk etmiş gibi görünebiliriz ama durum aslında öyle değildi. Terk edilen bizdik. Onu yönetenler, vatanımızı savaşa sürükleyenler tarafından...” Öfkelenmişti. “Sanırım... bu yüzden, terk edilmiş gibi hissediyorum.”

Melek düşünceli görünüyordu. «Peki ya hiç, yalnız hissettiğin oldu mu?»

“Aslında, sürgünde de olsam, etrafım her zaman ailem diyebileceğim insanlarla çevriliydi. Bu nedenle, yalnız hissettiğimi çok fazla söyleyemeyeceğim.”

Melek’in dalgın bakışları masaya düşmüştü. Murat’ın çalışmaktan nasır bağlamış ellerine odaklanmıştı.

“Yine de bazen...” dedi Murat. “Bazen kendimi... bir yabancı gibi hissediyorum.”

Kız bakışlarını kaldırdı. Gözlerinde toz pembe yaşlar vardı.

“Hey,” dedi Murat. “Ağlama bakalım.” Uzanarak, olabildiğince nazikçe kızın çenesini tuttu. O mavi gözlerin ardında her an kırılabilirmiş gibi duran bir dünya vardı. İnsanın baktıkça bakası geliyor, o dünyanın bir parçası olmak istiyordu. Ona, nasıl da aşıktı!

“Bir açıdan,” dedi Melek, adamın içini ısıtan bir gülümsemeye. “Birbirimize çok benziyoruz.”

Murat duraksadı. Kızın burada doğduğunu, büyüdüğünü biliyordu. Kendisi gibi yurdunu terk etmeye zorlanmamıştı, bir mülteci değildi. Kendini neden bir yabancı gibi hissetsindi ki?

“Ah,” dedi anlayışla. Parmağını kaldırdı ve kızın yanaklarından süzülen pembe göz yaşlarını sildi. “Hastalığından bahsediyorsan bu seni bir yabancı yapmaz,” diyerek kızı teskin etti. “Hele ki yalnız hiç değilsin.”

Melek rahatlayarak derin bir nefes vermiş, ardından “Sanırım artık kalksak iyi olacak,” demişti.

Yenilen içilen şeylerin parasını ödemek için geçen kısa sürenin ardından kafeden çıktılar. Kütahya’nın ayazı bıçak gibi kesiyor, Murat ürperse de Melek her zaman olduğu gibi dayanıklılıkla yanında dikiliyordu.

Melek’in yalnız yaşadığı evinin de bulunduğu karanlık ara sokağa yeni sapmıştı. Tepeleri mesken etmiş olan kara karşı özlemle bakan Melek iç çekerek “Murat,” dedi. “Benim de sana söylemek istediğim bir şey var.”

Murat sorarcasına baktı. Kaybetmekten korkarcasına sıkıca tuttuğu elin, avcunun içinde tedirginlikle kasıldığını hissetti. “Bana her şeyi söyleyebileceğini biliyorsun,” dedi.

Kız düşünceli bir şekilde başıyla onayladı ve evinin kapısına doğru yöneldi. Söyleyeceği şey her neyse başka bir akşama kaldığını düşünen ve onu daha fazla sıkmak istemeyen Murat «İyi akşamlar öyleyse!» dedi. Kızı elinden tutarak kendisine doğru çekti, becerebildiğince kibar bir şekilde öptü.

Buz gibi soğuk dudakların ve dışarıdaki havadan daha keskin gelen ama tatlılığından hiçbir şey kaybetmeyen nefesin ardından kızıdan ayrılan Murat vedalaşmak için geriye çekilecek oldu ama kızın sınıksız tutuşu onu bırakmamıştı.

Bir an şaşırarak öylece kalakalmış, ardından karşı konulmaz ve davetkâr bir şekilde evin kapısına doğru çekilmişti.

Düşünceler içinde basamakları çıkan Murat, sevdiği kadınla sarmaş dolaş bir şekilde Melek'in daha önceden hiç gelmediği evine kadar sürüklenmişti.

Bal gibi dudaklardan, onu saran bakışlardan kopmasına imkân yoktu. Eşikten adımını attığında ensesini ısırarak, dışarıdan daha yoğun bir soğukla karşılanmıştı ama onu sıkı sıkıya saran kolların, daha da harlanan aşkın ateşi, yeni edindiği bu farkındalığı anında unutturmuştu.

Kapıyı ayağıyla iterek kapattı, bir bütün olan bedenler holün duvarına sertçe dayandı.

Murat, Melek'in kar gibi yumuşacık ve bir o kadar da soğuk olan bedenini okşarken eli kaydı, duvara çarptı. Sert yüzeyden yükselen çınlama kulaklarında yankılandı. Dikkati iyice dağılmıştı. Kendisini geriye doğru çekecek oldu ama hemen çekemedi. Ateş gibi yanan, sıcak dudakları kızın soğuk dudaklarına yapışıp kalmıştı.

Melek'in gözleri değişti, yerini bembeyaz, donuk bakışlara bıraktı. Kendisini iterek ayırınca ilk defa, o anda Melek'teki değişimi görmüş oldu.

Yutkundu ve "Me... Melek!" dedi. "Sen ne..."

Kızın gözünden bir damla pembe yaş, aynı renkteki yarı çıplak bedenine damladı. "Evet Murat," derken sesi endişeliydi. "Ben de... Ben de senin gibiyim... Ben de bir mülteciyim!"

Ne yapacağını bilemeyen Murat öylece kalakalmıştı. Kızın arkasındaki duvarı ve onun metalini fark etti. "Ne?" dedi.

"Ben..." Sesi heyecanlı geliyordu. Bedeni pembe bir buzdan yapılmış gibiydi. "Anlamıyorum musun Murat, ben de yaban ellerdeyim. Senden tek farkım, çok daha uzaktan, başka bir gezegenden..."

"Hayır!" Dehşet içindeki Murat arkasını dönerek metal kaplı kapıyı açmış, kendini dışarı atmıştı bile. Hayır, o asla başka bir dünyadan olmamıştı!

HATALI PARK

Yağmur, fırtınaya dönüşünce sevindim. Ev tatsız, kadın tatsız... Karakolda nezarethane yatağı iyidir; radyo oyununu dinler, kare bulmacada boş bıraktığım yerleri tamamlar, oraya kıvrılıveririm. Evi aradım, fırtınadan gelemeyeceğimi söyledim. Ahizeden bir cevap: “İyi”

Selim’i, tepedeki eve yollamıştım. Bir telefon almıştık: Trafo patlamış. İlçede ışıklar kesilmemişti. Bu yüzden Tek’i aramaya lüzum yoktu. Ama bize telefon eden çiftçi bir patlama gördüğünden eminmiş. Ben de Selim’i yolladım. Yağmur o zaman çiseliyordu, bilseydim fırtınaya döneceğini, çocuğu, külüstür Reno 12 ile yollamazdım.

Dışarından içeriye, kırık, kırmızı-mavi ışıklar aktı. Selim sonunda geldi demek... Koridorun sonundaki karakol kapısına yerimden kalkmadan uzanıp baktım. Kırış kırış yeşil yağmurluğu üstünde 2 metre cüssesiyle Selim içeriye girdi. Omuzları çökmüş, koridorda bitkince yürüyor, bir şey olmuş besbelli. 4 yıl önce düğünden sonraki şafakta kendini asan amcaoğlu geldi aklıma birden. İlk ben görmüştüm erik ağacına asılmış cesedini... Selim’in yürüyüşündeki hafiflik ile sabah rüzgârında sallanan Hüseyin’in cesedi benziyor. İçindeki can havası sönmüş.

Yaklaştıkça elindeki kâğıdı fark ettim, arabadan buraya kadar gelene kadar ıslanmış bir kâğıt... Tutanak tuttuğumuz matbu kâğıttı bu. Bir vukuat var. Bir cinayet? Bir ölüm?

Selim yarı aydınlık odama girdi. Yüzünü seçemiyordum ama uzaktan sessiz bir şimşek çakıp bana yardım etti. Yüzü limon yalamış gibi çarpılmıştı. Dev cüssesiyle karşımdaki sandalyeye çöktü. Eliyle ıslak kâğıdı masasına yapıştırdı.

“Ne oldu oğlum? Ne bu hal?”

“Bana söylediğin gibi, şefim. Dedin ya ‘anan ölse de tutanak tutmayı unutma’ diye... Yaptım. Ama yarısını istediğin gibi yarısını hikâye gibi yazdım.”

Kâğıdı aldım, mürekkep birkaç yerde akmıştı ama yine de yazı okunabiliyor:

“Kırklar tepesi bölgesine gidildi. Trafo, el feneri marifetiyle tetkik edildi. Bir infilak kalıntısına rastlanılmadı. Arabaya dönerken karşı tepenin üstündeki Yetimhane binasının bahçesinde yeşil-kırmızı bir ateş fark edildi. Yürüyerek tepeye çıkıldı. Bahçeye varılınca çocukları... Gördüm. Esirgemenin çocukları, yağmurun altında, tuhaf ateşin etrafında çember oluşturmuş duruyorlardı. Yanlarına yaklaşıncaya bana döndüler, ellerinde bıçak vardı. Biri beni tanıdı. Bıçaklarını indirdiler. Adı Fatoş olan bir kız bana yaklaştı. Elini uzattı.

“Gel Selim abi. Canavarı öldürdük,” dedi.

Elini tutup yaklaştıkça ceset olduğunu anladığım bir... Yabani bir yaratığın yanına yaklaştık.

“Gökyüzünden geldi, İblis. Şişko Hakkı’nın anlattığı hikâyelerde olduğu gibi... Gemisi yerin içinde... Oradan çıktı.” dedi Fatoş. Şişko Hakkı, Yetimhanenin gece bekçisidir. Geceleri bu binada sadece o kalır. Bu sırada içerde uyuyordu.

Yerde yatan şeyin gözleri ve ağzı yoktu. Bir kafası vardı. Ama külotlu çorap giyen hırsızlar gibi... Ne bir kulak ne başka bir şey... Kolları 7 taneydi. Ayaklarının yerinde ise büyük bir kuyruk... Bir sürüngen...

“Şişko Hakkı her gece bize bir hikâye anlatır, korkutur. Çok zevk alıyor korkutmaktan. Biz, ona ‘Bunlar hayal’ derdik, ama o hep ‘hayır gerçek’ diye inat ederdi. Demek ki doğruymuş. Bak, polis abi... İşte cehennemden gelen biri.. Ama biz artık hikâye dinleye dinleye korkuyu unutmuşuz. Hepimiz mutfaktan birer bıçak kaptık. Bak şu yaraları görüyor musun? Bunları biz açtık. Tısladı bize. Her bıçak darbesinde tısladı. Ama bizi yiyemez. Dişleri yok ki? Bak ayağım ile dürtüyorum. Yok bak. Selim abi titriyor musun? Titreme, biz korkmuyoruz artık.”

Sonra binaya girdim, koridorun sonundan Bekçi Hakkı’nın horlamasını duyuyordum. Ama uyandırmadım, tutanağımı tuttum.

Bahçeye tekrar çıktım. Garip ateşin şavkında çocuk gölgelerine tekrar baktım. Bir şimşek çaktı, küçük bir oğlan çocuğu boyundan büyük bir kürek taşıyordu.

Tepeden aşağıya koşarken son duyduğum sözler şunlardı:

“Gömeceğiz tabii...”

“Dirilir.”

“Dirilmez.”

“Dirilirse Şişko Hakkı’yı yedirtiriz.”

“Dişleri yok ki salak.”

“Korkmak yok artık bize...”

“Bence uzaylıydı.”

“Gemisi ne olacak?”

“Onu da gömelim.”

“Buldum. Bırak kazmayı, Çağrı! Şişko Hakkı’yı yatağı ile birlikte buraya taşıyalım. Uyandıralım. Korkmak ne görsün!”

“Daha iyisi... İblis’i yatağa taşıyalım. Uyansın sabah, koynunda canavar!”

“Olur.”, “Olur”, “Olur”, “Evet.”, “Bir daha da korku masalı anlatmaz.”

Nefesimi bıraktım. Kâğıt elimden yere düştü.

**Egolarımla
yükseklerdeyim**

